



DERS ÖĞRENME ÇIKTISI YAZIMI KILAVUZU

Öğrenme çıktısı: Bir öğrenme süreci sonrasında öğrencinin sergileyeceği yeni davranışları belirler. Bu çıktılar, öğrencinin öğrenme deneyimini tamamladıktan sonra neleri öğrenmiş, anlamış ve/veya gerçekleştirebilmiş olacağını açıklayan ifadeler olarak tanımlanır. Bu süreç, bir ders ya da bir modül gibi bir öğrenme etkinliği olabilir. Öğrenme çıktıları, bilginin, becerilerin ya da tutumların gözlemlenebilir ve ölçülebilir bir şekilde tanımlandığı açıklamalardır.

ÖRNEK:

Karmaşık mühendislik problemlerini çözmek için analitik ve sayısal yöntemleri uygular. (Mühendislik)

İnsan davranışlarını ve zihinsel süreçleri incelemek için psikolojik testler ve değerlendirme araçlarını kullanır. (Psikoloji)

Mimari projelerde yapısal, mekanik ve elektriksel sistemleri entegre eder. (Mimarlık)

Öğrenme çıktısı, yalnızca bir derse özgü öğrenme hedeflerini kapsayabileceği gibi, eğitim süreci boyunca kazanılacak problem çözme, etkili ekip çalışması gibi genel becerileri de içerebilir. Ayrıca, öğrenme çıktıları, daha küçük ve spesifik hedefleri içeren alt çıktılara da sahip olabilir.

Öğrenme Çıktılarının Belirlenmesi Neden Önemlidir?

- Öğrencilerin başarması beklenen öğrenme düzeyini ve türlerini (bilişsel, psikomotor, duyuşsal) belirler.
- Biçimlendirici ve sumatif (belgelenebilen) değerlendirme ile önceki öğrenimlerin ölçülmesi için objektif kriterler sunar.
- Modül ya da modülün de alt birimlerinin oluşturulmasına olanak sağlayacak şekilde, öğrenmenin birbirleriyle uyumlu birimlerini ortaya koyar.
- Eğitimciler ve öğrenciler için eğitim sürecinde rehberlik eder.
- Öğrencilere öğrenme beklentileri hakkında açık ve net bilgi sağlar.
- Mezunların iş gücüne katılacak olan kişilere, yeterlilikleri hakkında net bilgi sunar.

Öğrenme çıktılarının programla ilişkisi nasıldır?

- Ders veya modülün öğrenme çıktıları, programın hedef ve yeterlilikleriyle uyumlu olmalıdır. Bu ilişki şu şekilde görselleştirilebilir:

Şekil 1: Öğrenme çıktılarına ulaşma hiyerarşisi



Öğrenme çıktıılarının oluşturulmasına dair öneriler:

Ders veya modül öğrenme çıktıları, ilgili alanın gereksinimleri, programın hedefleri ve yeterlilikleri, ayrıca dersin veya modülün amacıyla uyumlu ve uygun olmalıdır. Çıktılar, dersin seviyesine (Ön Lisans, Lisans veya Lisansüstü) uygun olmalıdır.

Öğrenme çıktıları, öğrencilerin ders (modül) sürecinde kazanacakları yeterlilikleri açık bir şekilde yansıtmalıdır. Her bir dersteki her temel konu için 1 ile 3 öğrenme çıktısı uygundur. Öğrenme çıktıları yazılırken, her bir çıktı için yalnızca bir fiil kullanılmalıdır. “Bilmek, anlamak, öğrenmek, aşina olmak, maruz kalmak, haberdar olmak” ve buna benzer belirsiz fiiller kullanılmamalıdır.

Gerekli durumlarda, öğrenme çıktıları alt öğrenme çıktıları ile daha belirgin hale getirilebilir.

ÖRNEK:

Ders Adı: Sürdürülebilirlik ve Akreditasyon Uygulamaları

Öğrenme Çıktısı 1. Sürdürülebilirlik ve akreditasyon süreçlerinin entegrasyonu üzerine analizler yapabilir.

Alt Öğrenme Çıktısı 1.1. Sürdürülebilirliğin temel ilkelerini ve uygulama alanlarını tanımlayabilir.

Alt Öğrenme Çıktısı 1.2. Akreditasyon süreçlerinin tarihçesini, uluslararası akreditasyon kuruluşlarını ve bu süreçlerin kurumlar üzerindeki etkilerini açıklayabilir.

Alt Öğrenme Çıktısı 1.3. Sürdürülebilirlik ve akreditasyon uygulamalarının bir arada nasıl yönetilebileceğini ve buna yönelik stratejiler geliştirebilir.

Öğrenme çıktıları herkesin anlayabileceği şekilde olmalıdır. Karmaşık ifadelerden kaçınılmalıdır.

Öğrenme çıktıları, gözlemlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır. Öğrenme çıktıları yazılırken, bunların nasıl değerlendirileceği düşünülmelidir. Çok geniş öğrenme çıktılarının etkili bir şekilde değerlendirilmesi zor olacaktır.

Eğer öğrenme çıktısının gerçekleşmesi **uzun bir süre** alacaksa (örneğin, meslek yaşamına kadar süreceksa), bu durum belirtilmelidir (mesleki etik, yaşam boyu öğrenme gibi).

Öğrenme çıktılarının başarılabirliği açısından (kaynaklar, zaman gibi) gerçekçi olup olmadığına dikkat edilmelidir.

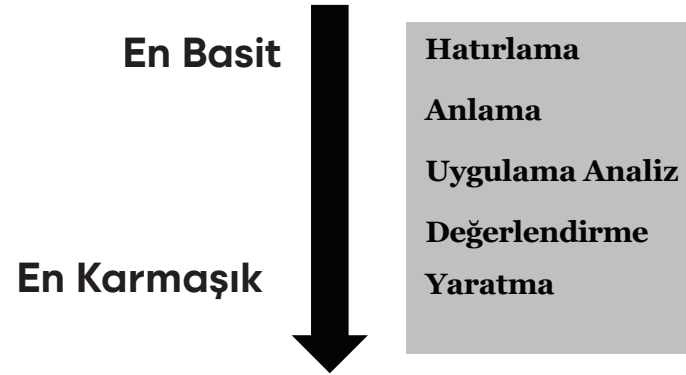
Öğrenme çıktıları ve öğrenme alanları nelerdir?

Öğrencilerden, öğrenme sürecinin sonunda beklenenler üç ana alanda kategorize edilir. Fakat bazı öğrenme birimleri birden fazla alanı kapsayabilir.¹

1. Düşünme, bilgi (bilişsel)
2. Yapma, beceri (psikomotor)
3. Hissetme, tutum (duyuşsal)

Bilişsel alan; iki boyuttan oluşur: "Bilgi Boyutu" (Knowledge Dimension) ve "Bilişsel Süreç Boyutu" (Cognitive Process Dimension). Her iki boyut da hiyerarşik bir düzen içinde sıralanmıştır. Birbirleriyle ilişkili olan bu alanlar sayesinde, öğrenci bilişsel süreç boyutunun herhangi bir aşamasında bilgi boyutundaki dört farklı türde bilgiyi kullanabilir.²

Bilişsel Süreç boyutu, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde aşamalı olarak şöyle sıralanmıştır:



BİLİŞSEL ALAN ³		
Hatırlama	Uzun süreli bellekten ilgili	Örnek fiiller: Tanımlama Hatırlama Listeleme
Anlama	Sözlü, yazılı, sembol ve grafik iletişimle gönderilen	Örnek fiiller: Örneklendirme Yorumlama Yeniden düzenleme Değiştirme Özetleme
Uygulama	Verilen bir durumda bir işlemi kullanma veya yapma	Örnek fiiller: Uygulama Düzenleme Yürütme Çalıştırma Çözme Kullanma Hazırlama
Analiz	Bütün halindeki parçaların içerisindeki materyalleri ayırma ve tüm yapıyla ve	Örnek fiiller: Analiz etme Kategorize etme Karşılaştırma Neden-sonuç ilişkisi
Değerlendirme	Kriter ve standartlara göre hüküm verme.	Örnek fiiller: Bir araya getirme Birleştirme Yapılandırma Dizayn etme Geliştirme Yaratma Planlama Önerme Yeniden
Yaratma	Tutarlı veya fonksiyonel bir form oluşturmak için parçaları bir araya getirme,	Örnek fiiller: Değerlendirme Çıkarımda bulunma Gerekçeleştirme Destekleme Araştırma Çözme

Duyuşsal alan; bu öğrenme alanı, öğrenmenin duygusal yönüne odaklanır ve bilgi edinme arzusundan, inançların, düşüncelerin ve davranışların bir bütün haline getirilmesine kadar geniş bir kapsam sunar. Duyuşsal alanın öğrenme çıktıları yazılırken kullanılacak bazı fiiller şunlardır: Harekete geçme, kabul etme, tamamlama, mücadele etme, müdahale etme, savunma, tartışma, gösterme, takip etme, dinleme, yargılama, sıralama, düzenleme, katılma, paylaşma, ilişkilendirme, raporlama, çözme, destekleme, değer verme, iş birliği yapma, sentezleme, değerlendirme, uygulama ve soru sorma.

DUYUŞSAL ALAN ⁴		
Alma	Bilgiyi öğrenme isteği. Ör. Diğerlerini saygı ile dinleme	Örnek fiiller: Harekete geçme, kabul etme, tamamlama, mücadele etme, müdahale etme, savunma, tartışma, gösterme, takip etme, dinleme, yargılama, sıralama, düzenleme, katılma, paylaşma, ilişkilendirme, rapor etme, çözme, destekleme, değer verme, iş birliği yapma, sentezleme, değerlendirme, uygulama ve soru sorma.
Tepkide bulunma	Bireyin kendi öğrenme sürecine katılımı. Ör. Sunum yapmaya isteklilik, tartışmalara	
Değer verme	Bireyin bir değerden bir sözü kabul etmesine kadar uzanan geniş bir alanı kapsar.	
Düzenleme	Bireyin, kendi ve diğerlerinin değerleri arasındaki çatışmaları çözmesi ve değerleri içselleştirmesi.	
Kişilik haline getirme	Bireyin, tutarlı ve belirli bir tutum içerisinde kendi davranışlarını kontrol ederek, kendi inançlarını, fikirlerini ve davranışlarını	

Psikomotor alan; beyin fonksiyonları ile kas hareketlerinin koordinasyonuna dayalı fiziksel becerilere odaklanır. Bu alan genellikle sağlık bilimleri, sanat, müzik, mühendislik, tiyatro, beden eğitimi ve laboratuvar çalışmaları gibi uygulamalı alanlarda kullanılır. Psikomotor öğrenme çıktılarını yazarken kullanılacak bazı fiiller şunlardır: Seçme, tanımlama, ayırt etme, ilişkilendirme, başlama, gösterme, hareket etme, tepki verme, izleme, tekrar etme, yapılandırma, güçlendirme, organize etme, uyarlama, değiştirme, yeniden düzenleme, çeşitlendirme, ayarlama, birleştirme, oluşturma, yapma ve sonuç çıkarma.

PSİKOMOTOR ALAN ⁵		
Algı	Fiziksel faaliyetin gerçekleştirilebilmesi amacıyla	Örnek fiiller: Seçme, tanımlama, ayırt etme, ilişkilendirme, başlama, gösterme, hareket etme, tepkide bulunma, gösterme, izleme, tekrar etme, yapılandırma, güçlendirme, organize etme, uyarlama,
Hazır bulunuşluk	Belirli bir eylemi gerçekleştirme için hazır	
Kılavuzla yapma	Bir fiziksel beceriyi kazanmaya yönelik deneme	
Mekanikleşme	Öğrenilen beceriler alışkanlık haline gelir. Hareketler daha düzgün bir şekilde daha az çaba	
Beceri haline getirme	Eylem boyunca yapılan hareketler otomatikleşmiştir, aktivite çok az bir çaba sarf	
Adaptasyon	Bu aşamada beceriler oldukça gelişmiştir ve birey her hangi bir sorun çıktığında ya da özel	
Yaratma	Beceriler, özel durumlarda yaratıcılığın kullanılabilmesini sağlayacak kadar profesyonelleşir	

ÖĞRENME ÇIKTILARI KONTROL LİSTESİ

1. Programın ve dersin genel amaçlarına uygun.
2. Alan için ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve tutumları yansıtıyor.
3. Gerekğinde alt çıktılar belirlenmiş.
4. Sürece değil, sonuca odaklanılmış.
5. Öğrenciye yönelik yazılmış.
6. Açık ve anlaşılır (bilmek, anlamak, öğrenmek gibi belirsiz terimlere yer verilmemiş) şekilde ifade edilmiş.
7. Hedeflenen öğrenme düzeyine ve tipine (bilişsel, duyuşsal ve psikomotor) uygun yazılmış.
8. Ölçülebilir ve gözlenebilir.
9. Yeterli sayıda yazılmış.
10. Bir öğrenme çıktısı için sadece bir fiil kullanmış

KAYNAKÇA

1. Krathwohl DR. A revision of bloom's taxonomy: An overview. Theory Pract. 2002;41(4):212-218. doi:10.1207/S15430421TIP4104_2
2. Faruk TUTKUN Ö. Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisi Üzerine Genel Bir Bakış.
3. Kuramdan Uygulamaya Öğretimde Yöntemsel Yaklaşım ve Öğrenme Süreçler ... - PROF. DR. ABDULLAH ADIGÜZEL - Google Kitaplar. Accessed January 20, 2025. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=HYmbEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA112&dq=%C3%B6rnek+filler:+%C3%96rnekle ndirme+Yorumlama+Yeniden+d%C3%BCzenleme+De%C4%9Fi%C5%9Ftirme+%C3%96zelleme&ots=md7bZrH7gp&sig=K2GJp OHtU-VUchV7ERs4xTe0tZY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
4. Nuri M, Ayşe G , Kan Ü. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. 2012;7:1159-1177.
5. Güven S, Adresi Y, Semra Güven Y, Üniversitesi Mesleki Eitim Fakültesi Eitim Bilimleri Bölümü G. ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME DERSİNİN KAZANDIRDIĞI YETERLİKLER YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ (İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ). Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2006;4(2):165-179. Accessed January 20, 2025. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26120/275167>



KALİTE VE AKREDİTASYON UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ